

گسترش ورزش‌های رزمی مصوب در دانشگاه‌ها و

آموزشگاه‌های آجا

مهرداد مصطفایی^۱

چکیده:

بهره‌مندی نظامیان از مهارت‌های رزمی، در نبردهای آینده که از نوع ناهمطراز، نامنظم و تن به تن خواهد بود، قطعاً تأثیرات مثبتی در مواقع حساس متوجه کشور می‌نماید. علم به این موضوع منتج به این سؤال عمده شد که «چگونه می‌توان ورزش‌های رزمی مصوب ارتش (تکواندو، کاراته و جودو) را در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا گسترش داد؟» در این پژوهش به بررسی وضع موجود و مطلوب سه متغیر مهم ساختار اجرایی تربیت و آموزش - تجهیزات و امکانات و شیوه مدیریت مناسب پرداخته شد. هدف از انجام این پژوهش تبیین چگونگی گسترش ورزش‌های رزمی و تعیین راه‌کارهای سودمند برای از میان برداشتن فاصله مابین وضع موجود و وضع مطلوب می‌باشد. جامعه آماری پژوهش متشکل از کارکنان ستاد آجا و نیروها در جایگاه‌های مدیریتی و در سمت‌های اجرایی تخصصی ورزش رزمی است. نمونه آماری این پژوهش منطبق بر جامعه آماری شامل ۴۳ نفر خبره از روسا، مدیران و مربیان مرتبط با موضوع بودند. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از آزمون‌های آماری توصیفی (زمینه‌یاب) و استنباطی و ابزارهای آماری مربوطه، محاسبه، تحلیل و با بهره‌گیری از نرم‌افزار SPSS19 پردازش شد. یافته‌های پژوهش موید این مطلب است که، ساختار اجرایی تربیت و آموزش موجود جهت گسترش ورزش‌های رزمی مناسب نبوده، اما می‌تواند از طریق گنجاندن رشته‌های رزمی در فعالیت‌های فوق‌برنامه دانشجویان و ریشه برنامه تفصیلی دانش‌آموزان، و عواملی دیگر به وضع مطلوب نزدیک شود. تجهیزات و امکانات لازم از قبیل کیفیت پایگاه‌های ورزش رزمی (مربی مجرب، فضا و تجهیزات مناسب و کافی)، از جمله عوامل مهم در توسعه آتی ورزش رزمی شناسایی شد. و نهایتاً اعمال شیوه مدیریت مناسب از طریق انتصاب متخصصین تربیت بدنی (مدیریت ورزشی) در تربیت بدنی نیروها و مراکز دانشگاهی و آموزشگاهی، و ... در گسترش ورزش رزمی تأثیر انکارناپذیری دارد.

واژه‌گان کلیدی:

ورزش‌های رزمی مصوب ارتش، ساختار اجرایی آموزش و تربیت، تجهیزات و امکانات، شیوه مدیریت مناسب، مربیان

مقدمه:

آماده‌سازی و تربیت نیروهای نظامی موثر، کارآمد و اثربخش از مهم‌ترین و ارزشمندترین اهداف و رسالت سازمان‌های آموزشی نظامی است. همه سازمان‌های نظامی در پی آنند تا آماده‌ترین نیروها را در اختیار داشته باشند. (نادریان جهرمی، ۱۳۷۹: ۸۹) نیروهای نظامی هر کشور را معمولاً با خصیصه‌هایی از قبیل نظم و انضباط، شجاعت، وقت‌شناسی، ... و از همه مهم‌تر میزان رزم‌آوری و رزمندگی آنها می‌شناسند.

نگاهی به تاریخ نشان می‌دهد که دولت‌های مقتدر همواره به نقش و اهمیت حرکات بدنی خصوصاً حرکات رزمی و آموزش اولیه آن کاملاً آگاهی داشته‌اند، چنانکه ظهور رشته‌های رزمی نوین در کشورمان از ارتش آغاز گردیده و سپس به دیگر اقشار جامعه سرایت نموده است. ارتش ج.ا.ا با داشتن مراکز متعدد دانشگاهی و آموزشگاهی بستر مناسبی جهت آموزش ورزش‌های رزمی با نگرش به نوع ماموریت کارکنان می‌باشد. (دستورالعمل گسترش ورزش رزمی، ۱۳۸۷، ۲)

برابر تجربه محقق و بررسی میدانی، آموزش ورزش‌های رزمی در مراکز دانشگاهی و آموزشگاهی آجا به صورت داوطلبانه و بر اساس علاقه‌مندی ورزشکاران به هر رشته ورزشی انجام می‌شده و در طول هفته از سه جلسه متناوب و بیش از ۶ ساعت تجاوز نداشته است. این آموزش‌ها از هیچ‌گونه تفکر برنامه‌ریزی شده‌ای که بتواند از این نیروی بالقوه غنی که حداقل یکسال در آموزشگاه‌ها و حداکثر چهار سال در دانشگاه‌ها، آن‌هم به صورت شبانه-روزی در اختیار می‌باشند، برخوردار نبوده و بهره‌ای نبرده، منبع خاص و مصوبی برای آموزش مشخص نشده، شرایطی برای جذب اساتید متخصص و خبره تعریف نشده و معمولاً با کمبود تجهیزات و امکانات لازم مواجه بوده است و در چنین شرایطی ساده‌انگاری است اگر توقع توسعه و گسترش نیز داشته باشیم.

حیات و زایایی ارگان‌ها و سازمان‌ها و همچنین گسترش آنها نیازمند درک به موقع فرصت‌های پیرامونی و تغییرات در قواعد بازی است، سازمان‌هایی که توان درک قواعد جدید بازی را دارند شانس بیشتری برای بهره‌مندی از فرصت‌ها می‌یابند. (گودرزی و هنری، ۱۳۸۶، ۳۸) تفکر برنامه‌ریزی استراتژیک در ورزش کشور از سال ۱۳۸۲ با تدوین سند راهبرد توسعه تربیت بدنی و ورزش کشور به منظور رفع نارسایی‌های موجود در ورزش قهرمانی و همگانی و بازنگری و تحول در ساختار سازمان ورزش کشور نهادینه گردید. (جهان‌بینی، ۱۳۸۸: ۲ و ۳) با چنین دیدگاهی ارتش نیز اقدام به تدوین و بروزرسانی برنامه‌های توسعه تربیت بدنی و

ورزش نموده است. با افزایش آگاهی‌های عمومی در زمینه اهمیت ورزش و افزایش تقاضای اجتماعی از بعد امکانات، منابع و برنامه‌های ورزشی، سرمایه‌گذاری در این بخش و توجه به برنامه‌ریزی بلندمدت و پیش‌بینی برای برآوردن نیازهای آینده به منظور دستیابی به وضعیت و شرایط بهتر و تحقق اهداف ضرورتی انکارناپذیر درآمده است.

از اهداف توسعه ورزش‌های رزمی می‌توان به موارد زیر اشاره نمود:

- گسترش و تعمیم ورزش‌های کاربردی و تحکیم مبانی اخلاقی و تربیتی و ایجاد خصایص پهلوانی مابین دانشجویان و دانش‌آموزان.
- بالا بردن روحیه و ارتقاء سطح کمی و کیفی ورزش‌های رزمی مجاز در آجا.
- سالم‌سازی و اشاعه اهداف عالییه ورزشی در مراکز فرهنگی آجا.
- پر نمودن اوقات فراغت کارکنان و متعاقب آن بالا رفتن توان رزمی یگان‌های آجا.
- آموزش فنون رزمی و دفاع شخصی به پایوران به منظور بهره‌برداری در میادین نبرد.
- ایجاد تیم‌های مختلف ورزشی در رشته‌های رزمی در سطح آجا به منظور شرکت در مسابقات مختلف. (دستورالعمل گسترش ورزش رزمی، ۱۳۸۷: ۴)

مبانی نظری تحقیق

ساختار اجرایی تربیت و آموزش آجا از چارچوب، سیر مراحل، گستره و زنجیره کاملی از مقاطع تحصیلی، دوره‌ها، برنامه‌ها، روش‌ها، قوانین و مقررات، نحوه مدیریت و هدایت بخش تربیت و آموزش آجا، ترتیب توالی و روابط بین اجزای اشاره شده، شکل گرفته است. در این رابطه مقدمات و امکانات آموزشی که از کلیه منابع انسانی و مادی، همانند کارکنان، وسایل آموزشی، کمک آموزشی، فضاهای آموزشی، بودجه و اعتبارات و ... که به منظور اجرای آموزش و توسعه کیفی آن در اختیار بخش آموزشی ذی‌ربط قرار می‌گیرد، اهمیت دارد.

(نظام جامع تربیت و آموزش آجا، ۱۳۹۱: ۵ و ۴)

توسعه ورزشی: توسعه ورزشی به طور اجتناب‌ناپذیری دشوار است و این مفهوم برای افراد مختلف معنای متفاوتی دارد. اغلب همکاران در بخش اوقات فراغت درک صحیحی از نقش واقعی متصدی توسعه ورزش ندارند. اساساً توسعه ورزشی ایجاد و بهبود فرصت‌های لازم برای مشارکت ورزشی در سطوح مختلف و دستیابی به اهداف مورد نظر به بهترین وجه ممکن می‌باشد. توسعه ورزشی شامل موضوعاتی مثل رشد فردی در ورزش، سازمان ورزشی برای پشتیبانی بهتر از ورزش، ورزش در جامعه و ورزش به خودی خود- از لحاظ لذتی که

ورزش مطلوب و سازمان یافته می‌تواند برای اشخاص درگیر در ورزش فراهم آورد، می‌باشد. (وات، ۱۳۸۱: ۲۰-۳۰)

هنرهای رزمی: روشهای گوناگون جنگیدن با دست خالی و یا با وسایل دست ساز و بدون بکار بردن تجهیزات مدرن را هنرهای رزمی می‌نامند. (محمدباقر طباطبایی، ۱۳۸۷: ۲۰)

تکواندو: هنر رزمی سخت کشور کره است که ارکان سنت‌های چینی و ژاپنی را با یکدیگر ترکیب می‌کند. (رید و کروچر، ۱۳۶۷: ۳۴۸)

تکواندو از کره منشاء گرفته که در بیشتر از ۱۰۰۰ سال پیش از آن برای دفاع شخصی استفاده می‌شد. در سال ۲۰۰۰ رسماً وارد بازی‌های المپیک گردید. ماهیت این ورزش کاملاً برخوردی است. (کاظمی و شیرر، ۲۰۰۵، ۷)

فدراسیون تکواندو در ماه مه ۱۹۷۳ تاسیس گردید. در حال حاضر در دو سبک متفاوت تدریس می‌شود، سبک پومسه و هیانگ. سبک تکواندو پومسه که از سوی فدراسیون جهانی تکواندو (WTF) که مرکز آن کوکی ون در سئول است تدوین و اجراء می‌گردد و سبک هیانگ که از سوی فدراسیون بین‌المللی تکواندو (ITF) که مرکز آن در تورنتو کانادا است طرح‌ریزی و اجراء می‌گردد. (عطاردی، ۱۳۷۸: ۳)

جودو: یک سیستم گلاویزی است که از سال ۱۹۴۶ در بازی‌های المپیک به عنوان یک ورزش المپیکی پذیرفته شده است. جودو از هنر کشنده جو جیتسو شکل گرفته است و بعنوان یک روش پرتاب کردن، خفه کردن، قفل کردن مفصل و پایین نگه داشتن یک حریف بزرگ‌تر و قوی‌تر بدون زدن صدمه‌ای جدی به او، تعریف شده است. (جهان‌بینی، ۱۳۸۸: ۳۰-۴۰)

جودو: شامل تنوعی از تکنیک‌های پرتابی، مسدود کردن، و قفل کردن دست‌ها برای خفه کردن می‌باشد. جودو به عنوان یک ورزش، ذاتاً تاکید بر استفاده از تکنیک‌ها و مکانیسم‌های صحیح برای دفاع کردن دارد. (ایمامورا و هرلجاک و ادواردز، ۲۰۰۶: ۱۲۳)

کاراته: کلمه کاراته بطور لغوی معنای دست خالی را می‌دهد و شاید غرض از این نامگذاری توانایی مبارزه یک کاراته‌کار با دست خالی و بدون نیاز به سلاح با حریف و یا حریفان متعدد باشد. کاراته، شامل بسیاری از تکنیک‌ها، ضربات دست، لگدها، دفاع، ضربه، استقرارها و دیگر حرکات متنوع بدن و اندام‌ها می‌باشد. (دمورا، ۱۳۷۰: ۸)

کاراته از سبک‌های مختلفی تشکیل شده است. اما به طور کلی در دو بخش کنترل‌ی و غیرکنترل‌ی تقسیم‌بندی می‌شوند. بیشترین تفاوت سبک‌های کنترل‌ی با دیگر سبک‌های کاراته در این است که سبک‌های

کنترلی، غیر برخورداردی هستند که در آن از تکنیک‌های بلوکه کردن و زدن استفاده می‌شود. در این سبک‌ها اغلب از محافظ دهان و دستکش سبک استفاده می‌شود. (جهان‌بینی، ۱۳۸۸: ۳۰-۴۰)

تاریخچه ورزش‌های رزمی در آجا

از تشکل و انسجام دسته‌های جنگاور، ارتش‌ها پدید آمد... ارتش‌ها به سلاح مجهز شدند... سلاح‌ها کاربردهای ماهرانه و قانونمند یافتند... عصر به عصر سلاح‌های جدید اختراع شد و نو به نو مهارت‌های تازه پدید آمد. که این مهارت‌ها زمینه‌ساز و زیربنای رشته‌های متعددی از ورزش شد که امروزه ما آنها را در طبقه‌هایی همچون ورزش‌های نوین، ورزش‌های باستانی، یا ورزش‌های سنتی می‌شناسیم. شمشیرزنی، تیراندازی، دو و رشته‌های مختلف میدانی، اقسام ورزش‌های قدرتی، سوارکاری، ورزش‌های آبی و ... نظیر اینها همه برآمده از مهارت‌های ویژه نظامیان است و از عرصه سربازخانه‌ها به امروز و آینده رسیده‌اند. (مرادیان، ۱۳۷۹: ۲۲۸)

سازمان‌های نظامی ایران نیز همانند سازمان‌های مشابه در جهان از اولین تشکیلاتی بودند که ضرورت به کارگیری ورزش‌های رزمی را به واسطه نوع شغل و ماموریت‌های ناشی از آن در مقابله با عوامل مختلف احساس کردند بنابراین برای بهره‌گیری از این پدیده در اولین گام ماموریت اجرای این مهم را به افسران آشنا به ورزش‌های رزمی سپردند. در بخش نظامی روبن عاشقی با تشکیل کلاس جودو در کارخانه مهمات‌سازی ارتش مشغول آموزش جودو برای تعدادی از کارکنان رسمی ارتش شد و هر یک از این افراد در ارتش منشاء خدمات ارزنده‌ای در جهت آموزش جودو گردیدند.

با حضور اولین هیئت نظامی ارتش کره به سرپرستی سرگرد کیم سورین و ۲ نفر از همراهانش در سال ۴۹ شمسی اولین کلاس مربیگری تکواندو در باشگاه سرباز زیر نظر تربیت بدنی نیروی زمینی ارتش با تعداد ۷۵ نفر از ورزیده‌ترین افسران و درجه‌داران نیروهای مخصوص (کلاه‌سبزه‌ها) به مدت یکسال تشکیل گردید در پایان دوره ۶۱ نفر موفق به دریافت گواهینامه مربیگری و کمر بند سیاه دان ۱ شدند. با تلاش و پیگیری مربیان در سال ۱۳۵۴ شمسی انجمن تکواندو نیروهای مسلح رسماً شروع به فعالیت نمود. ورزش‌های رزمی جودو، تکواندو و کاراته که به صورت تشکل‌های انجمنی در سطح کشور فعالیت می‌کردند در سال ۱۳۵۵ با تشکیل فدراسیون ورزش‌های رزمی تحت پوشش این فدراسیون به ریاست شه‌ریار شفیق که رئیس وقت ستاد نیروی دریایی ارتش بود قرار گرفته و نیابت

فدراسیون به بهروز سرشار محول می‌شود. (باقری، ۱۳۸۱: ۱۹-۳۳) همزمان با تاسیس هر مرکز اعم از دانشگاهی و آموزشگاهی در آجا یگان‌هایی تحت عناوین مختلف، از جمله شعبه ورزش، دایره روحیه و تفریحات سالم، دایره تربیت بدنی و یا مدیریت تربیت بدنی تشکیل شده است. و با توجه به ماهیت ارتش، انجام فعالیت‌های رزمی جزء لاینفک هر آموزش بدو خدمت بوده است.

مطالعه منابع و مدارک

منابع اطلاعاتی متعددی وجود دارد که پژوهشگر می‌تواند از طریق مراجعه حضوری یا مجازی به آن‌ها در جهت بررسی پیشینه تحقیق خود از آن‌ها استفاده نماید و از تجربیات پژوهشی دیگران، قضایای کلی و نظریه‌های مرتبط با موضوع تحقیق خویش بهره گیرد. (سنجری، ۱۳۹۱: ۸۹)

گروه آموزشی تربیت بدنی دانشکده افسری وست پوینت^۱ مسئولیت اجرای برنامه آموزش تربیت بدنی را در طول ۴ سال دانشکده افسری به عهده دارد. هر دانشجو قبل از فارغ-التحصیل شدن ۷ ساعت در هفته آموزش تربیت بدنی طی می‌نماید. آموزش تربیت بدنی در سال اول با ورزش‌های رزمی، شنا، ژیمناستیک و یک درس نظری تحت عنوان اصول آمادگی جسمانی آغاز می‌گردد. فعالیت‌های ورزشی فوق برنامه دانشجویان که در ترم‌های آینده و کلاسهای بالاتر به تدریج تاکید بیشتری روی آنها صورت می‌گیرد ورزش‌های تخصصی است که امکان دارد دانشجویان بعدها در یک یا چند رشته از آن ورزش‌ها فعالیت مستمر داشته باشند علاوه بر این هر دانشجو در کلاس‌های بالاتر در یک رشته از ورزش-های رزمی شرکت می‌نمایند. دانشجویان سال آخر دانشکده با آموزش‌های مختلف و فنون مربیگری و اداره تیم‌های ورزشی آشنا می‌شوند توجه فردی، فعالیت تیمی و نحوه آموزش تخصصی فن‌های تربیت بدنی در دانشکده افسری هم‌اکنون در سطح کشور بهترین است. (ستاد مشترک سپاه، ۱۳۷۹: ۳۸)

فراگیری روش‌های نگهداری سلامت و تناسب بدن.

فراگرفتن اصول حرکات بدنی (عملی و نظری) به منظور ایجاد تحرک و پویایی بیشتر در گذراندن اوقات فراغت و خودآزمایی در طول زندگی ۲ اهداف کلی را دنبال می‌کند:

^۱ . west point

آشنایی و آموزش کامل دانشجویان با شنای کراال سینه و شنای قورباغه. (معاونت تربیت و آموزش آجا، ۱۳۹۲، ۴۳-۴۴)

فعالیت‌های ورزشی فوق‌برنامه دانشجویان دانشگاه‌های آجا، ورزش‌های تخصصی است که در طول ۴ سال وضعیت دانشجویی شامل سه روز در هفته و روزی یک و نیم ساعت که مجموعاً چهار و نیم ساعت در هفته، مشتمل بر آموزش طیف وسیعی از ورزش‌های مورد تایید سازمان تربیت بدنی آجا بوده که تا قبل از ابلاغ طرح گسترش ورزش‌های رزمی، بدون الزام و بر اساس علاقه‌مندی دانشجویان صورت گرفته است. (روش جاری دایره دانشگاه‌های آجا، ۱۳۹۲: ۳) در همین راستا برنامه‌های آموزشی در آموزشگاه‌های ارتش نیز در قالب دوره‌های آموزشی تدوین گردیده‌اند با توجه به تعریف دوره آموزشی و عدم وجود برنامه تفصیلی در خصوص آموزش ورزش‌های رزمی، کلیه فعالیت‌های ورزشی دانش‌آموزان آموزشگاه‌های آجا همانند فعالیت‌های ورزشی فوق‌برنامه دانشجویان انجام می‌شود.

وضعیت موجود دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا

در بررسی وضعیت موجود دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا می‌توان اظهار داشت که فعالیت‌های ذکر شده مربوط به گذشته بوده که آموزش ورزش‌های رزمی مصوب آجا (تکواندو، کاراته و جودو) بر اساس علاقه‌مندی افراد و فعالیت‌های فوق‌برنامه صورت پذیرفته است. با عنایت به حداقل استعداد سازمانی یک گروهان که ۹*۹ می‌باشد درمی‌یابیم که وضع موجود بایستی برای هر دانشگاه و آموزشگاه به گونه‌ای دیگر تعریف شود که در ادامه چگونگی آن مطرح می‌گردد تا بتواند منتج به نتیجه مطلوب گردد. از مجموع چهار دانشگاه مورد بررسی:

- در هیچ دانشگاهی واحد تربیت بدنی به ورزش رزمی اختصاص داده نشده است.
- تنها دو دانشگاه شهید ستاری و دانشگاه فارابی مربی ملی درجه ۱ در رشته‌های یاد شده دارند.
- به واسطه کمبود منابع حق‌التدریس در هر رشته از یک مربی و بعضاً از دو مربی استفاده می‌شود.
- کمبود فضای اختصاصی با توجه به ویژگی‌های خاص این ورزش‌ها و میزان نفرت تحت آموزش شدیداً احساس می‌شود.

- کمبود تاتامی یا شیاب جانگ در همه دانشگاه‌ها از معضلات جدی است.
  - مدیران و روسای تربیت بدنی اغلب از رشته‌های غیر از تربیت بدنی می‌باشند.
  - در هیچ یک از مراکز آموزشی مذکور لباس رزمی مورد نیاز واگذار نگردیده است.
- و از مجموع پنج آموزشگاه مورد بررسی:
- در هیچ آموزشگاهی به استثنای آموزشگاه خضرای نمودار دوره ورزش‌های رزمی تهیه نشده است.
  - فعالیت‌های فوق برنامه مراکز به صورت مدون و از پیش طراحی شده برای یک مقطع یک ماهه، سه ماهه، شش ماهه یا بیشتر تدوین نشده است.
  - فقط سه آموزشگاه فرماندهی شهید خضرای، آموزشگاه حسن‌رود رشت و مرکز آموزش بهداری نزاجا، آن‌هم در یک رشته، مربی ملی درجه ۱ دارند.
  - به واسطه کمبود منابع حق‌التدریس در هر رشته از یک مربی و بعضاً از دو مربی استفاده می‌شود.
  - کمبود فضای اختصاصی با توجه به ویژگی‌های خاص این ورزش‌ها و میزان نفرت تحت آموزش به غیر از یک مرکز، شدیداً احساس می‌شود.
  - کمبود تاتامی یا شیاب جانگ در همه آموزشگاه‌ها از معضلات جدی است.
  - مدیران و روسای تربیت بدنی اغلب از رشته‌های غیر از تربیت بدنی می‌باشند.
  - در هیچ یک از مراکز آموزشی مذکور لباس رزمی مورد نیاز واگذار نگردیده است.
- در بررسی وضع موجود به یک سری فعالیت‌های عمده می‌توان اشاره نمود که در حفظ و تداوم این رشته‌ها نقش حیاتی داشته است و از جمله مهم‌ترین‌های آن می‌توان به برگزاری شانزده دوره جشنواره فرهنگی ورزشی دانشجویان در ۱۲ رشته ورزشی و برگزاری هفده دوره جشنواره فرهنگی ورزشی دانش‌آموزان در ۱۳ رشته ورزشی (سازمان تربیت بدنی آجا، ۱۳۹۲، ۲) اشاره نمود، که از سال ۱۳۷۸، به مناسبت گرامی‌داشت یکصدمین سالگرد تولد امام خمینی(ره) به طور رسمی آغاز شد و تقریباً در تمامی این دوره‌ها مسابقات ورزش‌های رزمی مصوب ارتش برگزار گردیده است.

وضعیت مناسب یا مطلوب

حال با عنایت به وضع موجود در زمینه ساختار اجرایی آموزش و تربیت بایستی ترتیبی اتخاذ گردد تا این ورزش‌ها به گونه‌ای در برنامه ترمیک دانشگاه‌ها یا حداقل در فعالیت‌های

فوق برنامه به صورت مدون تهیه و از سوی ستادهای متولی (معاونت تربیت و آموزش و سازمان تربیت بدنی آجا) ابلاغ و لازم‌الاجراء اعلام گردد.

آموزش مهارت‌های ساده و پیچیده یک رشته ورزشی وقتی می‌تواند برای ورزشکار مبتدی و ماهر موثر واقع شود که در مکانی با استانداردهای علمی مطابق با قوانین و مقررات آن رشته ارائه شوند، در غیر این صورت علاوه بر کاهش سطح آموزش‌ها، امکان بروز آسیب‌های جسمانی و بالتبع آن‌ها ناراحتی‌های روانی نظیر استرس بیش از حد، اضطراب و ... را به وجود خواهد آورد. آثار این موارد در رشته‌های ورزشی که ذاتاً دارای ویژگی‌های خشن می‌باشند (رشته‌های رزمی) بیشتر می‌باشد. (شیری، ۱۳۸۸، ۷۱)

حال با عنایت به آنچه که در بالا به آن اشاره شد و با توجه به نظرات صاحب‌نظران مصاحبه‌شونده جدول ۱ ارائه میگردد.

جدول ۱) آموزش هنرهای رزمی به صورت گروهانی در وضعیت مطلوب

ردیف	تعداد ورزشکاران	تعداد اساتید	فضای تمرین
۱	۲۰ نفر	۱ نفر	۸۰ مترمربع
۲	۲۰ نفر	۱ نفر	۸۰ مترمربع
۳	۲۰ نفر	۱ نفر	۸۰ مترمربع
۴	۲۰ نفر	۱ نفر	۸۰ مترمربع
جمع	۸۰ نفر	۴ نفر	۳۲۰ مترمربع

تحلیل این که هر ورزشکار به صورت استاندارد بایستی از یک فضای تمرینی ۲*۲ بهره‌مند باشد و در می‌یابیم که به منظور اجرای بهینه آموزش برای یک گروهان استاندارد به استعداد ۸۱ نفر (۴*۸۱) ۳۲۴ متر، فضای مناسب نیازمندیم. و هر رشته نیازمند حداقل سه تخته تاتامی یا شیب‌جانگ (۱۰*۱۰) می‌باشد.

از سوی دیگر به منظور آموزش اصولی و قاعده‌مند هنرجویان رشته‌های رزمی به ازای هر ۱۲ تا ۱۵ هنرجو یک استاد رزمی نیاز می‌باشد. حال اگر در خوش‌بینانه‌ترین حالت، بگوییم یک استاد یا مربی توانایی آموزش ۲۰ نفر هنرجو را در یک کلاس دارد برای آموزش ۸۱ نفر ۴ مربی خبره برای هر رشته رزمی نیاز داریم.

اهداف و فرضیه‌های پژوهش

هدف عمده در این پژوهش تبیین چگونگی گسترش ورزش‌های رزمی مصوب آجا در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا می‌باشد.

سؤال عمده: چگونه می‌توان ورزش‌های رزمی مصوب ارتش را در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا گسترش داد؟

فرضیه‌های تحقیق

- (۱) احتمالاً ساختار اجرایی آموزش و تربیت جهت گسترش ورزش‌های رزمی در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا مناسب نیست.
- (۲) احتمالاً تجهیزات و امکانات لازم جهت گسترش ورزش‌های رزمی در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا کافی نیست.
- (۳) احتمالاً شیوه مدیریتی مناسب جهت گسترش ورزش‌های رزمی در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا وجود ندارد.

نوع و روش تحقیق

تحقیق از نوع کاربردی می‌باشد زیرا نه به دنبال بنیان‌گذاری علمی نوین می‌باشد و نه در صدد توسعه علمی خاص می‌باشد. بلکه به دنبال چگونگی و سپس کاربردی نمودن ورزش‌های رزمی در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا می‌باشد.

در این تحقیق محقق با استفاده از رویکرد آمیخته (کمی-کیفی) ابتدا به جمع‌آوری اطلاعات از طریق اسناد و مدارک، مصاحبه و تحلیل کیفی این اطلاعات (تحلیل محتوا) پرداخته سپس نسبت به تهیه پرسشنامه محقق ساخته اقدام و در گروه نمونه مورد نظر توزیع و نهایتاً با اتکاء به روش توصیفی (زمینه‌یاب) و ابزارهای آماری مربوطه، اطلاعات استخراج و تجزیه و تحلیل شد.

جامعه مورد مطالعه

جامعه خبرگان مرتبط با اجرای ورزش رزمی در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا.

نمونه و روش نمونه‌گیری

در این پژوهش با توجه به محدودیت جامعه آماری از نظر تعداد، حجم نمونه منطبق با جامعه آماری در نظر گرفته شد. یعنی رییس و جانشین سازمان تربیت بدنی و مسئولین هیئت‌های ورزش‌های رزمی (تکواندو، کاراته و جودو) آجا و نیروهای تابعه شامل ۶ نفر از مسئولین ستادی ورزش و آموزش در سطح آجا و نیروها از جمله رئیس و جانشین سازمان تربیت بدنی آجا (۲ نفر)، مدیران تربیت بدنی نیروها (۳ نفر)، معاون آموزش آجا (۱ نفر) و همچنین ۳۷ نفر: روسای تربیت بدنی دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا (۹ نفر)، روسای هیئت-

گسترش ورزش‌های رزمی مصوب در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا.....۱۰۱

های رزمی (کاراته، تکواندو، جودو) آجا و نیروها (۱۲ نفر)، مربیان (کاراته، تکواندو، جودو) دانشگاه-ها و آموزشگاه‌های آجا (۱۶ نفر) می‌باشند.

جدول ۲) جامعه آماری و حجم نمونه

ردیف	طبقه	جامعه آماری	حجم نمونه
۱	مسئولین ستادی ورزش و آموزش در سطح آجا و نیروها	۶	۶
۳	روسای تربیت بدنی دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا	۹	۹
۴	روسای هیئت‌های رزمی (کاراته، تکواندو، جودو) آجا و نیروها	۱۲	۱۲
۵	مربیان (کاراته، تکواندو، جودو) دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا	۱۶	۱۶
جمع		۴۳	

روش و ابزار گردآوری اطلاعات و داده‌ها

کتابخانه‌ای: در این تحقیق با استفاده از کلیه اسناد و مدارک معتبر مرتبط قابل دسترس در آجا، نیروهای مسلح، کشور و جهان در زمینه ورزش‌های رزمی پرداخته شد تا امکان گسترش ورزش‌های رزمی در آجا را فراهم نماید. با مطالعه و فیش‌برداری از کتب، نشریه‌ها و مقاله‌های مرتبط از جمله کتابخانه ملی ایران.

مصاحبه با رئیس و جانشین سازمان تربیت بدنی آجا، رئیس اداره آموزش انفرادی معاونت تربیت و آموزش آجا و مدیران تربیت بدنی نیروها، انجام گرفته است.

همچنین پس از انجام مصاحبه، نظرات ارائه شده توسط صاحب‌نظران دسته‌بندی و پس از بررسی مشترکات و موارد اختلاف، اطلاعات و داده‌های جمع‌آوری شده تحلیل محتوا شده و سپس پرسشنامه تهیه گردید.

اسناد و مدارک: با استفاده از کلیه اسناد و مدارک معتبر مرتبط قابل دسترس در آجا.

مصاحبه با صاحب‌نظران: با عنایت به اینکه جمع‌آوری اطلاعات در این تحقیق، بصورت کلی بر محور پرسشنامه، به روش پنج‌گزینه‌ای لیکرت است اما برای تقنین بیشتر و افزایش روایی و اعتبار داده‌های جمع‌آوری شده و تعمیق موضوعات، شیوه مصاحبه نیز استفاده شده است.

مصاحبه با رئیس سازمان تربیت بدنی آجا، معاون آموزش انفرادی اداره تربیت و آموزش آجا، جانشین تربیت بدنی آجا، مدیران نیروها. (افزایش روایی و پایایی تحقیق)

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات و داده‌ها

آمار توصیفی، توصیف داده‌های گردآوری شده است. در این جا نقش توصیف آماری در واقع گردآوری، خلاصه کردن، و توصیف اطلاعات کمی به دست آمده از نمونه‌ها یا جامعه است. (خلیلی شورینی، ۱۳۸۹: ۱۹۷)

با استفاده از آمار استنباطی به برآورد و آزمون فرضیه‌ها پرداخته شد و برای تجزیه تحلیل داده‌های کمی از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است.

روایی و اعتبار ابزار جمع‌آوری اطلاعات و داده‌های بکار رفته در تحقیق

دو مفهوم زیربنایی و جدایی‌ناپذیر در زمینه ابزار جمع‌آوری اطلاعات و طرح پژوهشی می‌باشد که لازم است هر کدام به صورت مجزا و دقیق مورد توجه قرار گیرد زیرا ممکن است بر اثر بی‌توجهی محقق، امکان دستیابی به اطلاعات مورد نیاز و اهداف تحقیق از بین برود. (جمشیدی، ۱۳۹۰: ۱۰۲)

اعتبار مصاحبه و پرسشنامه:

برای افزایش اعتبار مصاحبه، از اطلاعات مشترک چندین مصاحبه شونده استفاده شد و در مرحله دوم پاسخ صاحب‌نظران که از اشراف کامل بر موضوع برخوردار بودند، با مطالب منابع و اسناد و مدارک مختلف مورد مقایسه قرار گرفتند و در پایان با احراز همگرایی آنها اعتبار مصاحبه تأمین شد.

با توجه به اقدامات فوق و با توجه به میزان تحصیلات (کارشناسی ارشد و بالاتر)، سنوات خدمتی بالا و سوابق مدیریتی مصاحبه شونده‌گان (در نظر گرفته شده)، روایی مصاحبه تأمین گردید. اعتبار پرسشنامه با مقایسه نتایج آن‌ها و در نهایت با توجه به این امر که با مشورت و مورد بحث قرار دادن آن با متخصصان باید تهیه شود، تأمین گردید. همچنین اعتبار پرسشنامه با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS^{۱۹} از طریق محاسبه آلفای کرون باخ پاسخ‌های حاصله محاسبه و تعیین گردیده است

جدول ۳) محاسبه آلفای کرون باخ (اعتبار پرسشنامه).

آلفای محاسبه شده	عامل آزمودنی
۰/۷۷	تبیین میزان موثر بودن «ساختار اجرایی تربیت و آموزش مناسب ورزش‌های رزمی در گسترش آن‌ها در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا»
۰/۶۹	تبیین میزان موثر بودن «تجهیزات و امکانات لازم ورزش‌های رزمی در گسترش آن‌ها در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا».
۰/۷۱	تبیین میزان موثر بودن «مدیریت مناسب ورزش‌های رزمی در گسترش آن‌ها در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا».

لازم به ذکر است برای اعتبار پرسشنامه، آلفا به صورت مجزا برای هر فرضیه محاسبه شده است، که نتایج تبیین این مسئله است، در ادامه برای کل پرسشنامه نیز آلفای کرون باخ محاسبه شد که با توجه به مقدار آن (۰/۷۳۴) دارای اعتبار می‌باشد.

جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع آوری شده از آمار توصیفی و تحلیل توصیفی و از روش آماری استنباطی برای بررسی معنی‌داری رابطه بین نظرات استفاده شده است. ضمناً به طور کیفی هم از اسناد و مدارک و منابع موجود، و همچنین نظرات صاحب‌نظران تجزیه و تحلیل بعمل آمده است.

روایی مصاحبه و پرسشنامه:

انتخاب صاحب‌نظران متخصص و آگاه و با تجربه در خصوص ورزش‌های رزمی و گسترش آنها و طراحی سوالات به گونه‌ای که محقق را به نتیجه تحقیق رهنمون سازد. و به وسیله پرسش‌های درست و بدون ابهام و طرح پرسش‌هایی که جنبه علمی از هدف تحقیق را تأمین نماید.

استخراج یافته‌ها

تجزیه و تحلیل کیفی (مصاحبه)

- ابتدا با افراد مورد نظر مصاحبه به عمل آمد و پاسخ مصاحبه‌شوندگان یادداشت گردید.
- در مرحله دوم پاسخ‌هایی که مشابه و مشترک و همچنین متفاوت بودند با علامت‌های ویژه مشخص و استخراج و در قالب یک جدول طبقه‌بندی و تلخیص شد.

تجزیه و تحلیل

هدف اول

مشاهدات محقق با توجه به اطلاعات بدست آمده از مجموع مصاحبه شوندهگان مورد تجزیه و تحلیل کیفی قرار گرفت که نتیجه زیر را به دست داد:

با توجه به سوابق و تجربیات صاحب نظران در عرصه های ورزشی، فرماندهی، عملیاتی، و مدیریتی، در گردآوری داده ها به نکات مشترکی رسیدیم که مبین این مطلب است که این رشته ها جزء سرفصل دروس مراکز آموزش آجا نمی باشند و در ساختار اجرایی آموزش و تربیت تعریف مشخص و روشنی از آنان صورت نگرفته است. و لذا بایستی ساختار اجرایی آموزش و تربیت مناسب برای گسترش ورزش های رزمی مصوب آجا (تکواندو، کاراته و جودو) از طریق تهیه ساز و کارها و طرح ریزی در معاونت های آجا و نیروها با نظر کارشناسان آموزش و تربیت بدنی فراهم شود که این مقصود می تواند با مصوب نمودن این دروس در ریشه برنامه های تفصیلی دانشگاه و در آموزشگاه ها، با قرار دادن این ورزش ها در فعالیت های فوق برنامه، فارغ التحصیلی دانشجویان و دانش آموزان به شرط طی دوره و اخذ کمربند، تعیین سرفصل مناسب توسط مربیان خبره و تدوین دوره (نمودار دوره - برنامه تفصیلی و طرح درس)، استخدام افراد ورزیده تر و تشکیل پرونده ورزشی برای همه دانشجویان و دانش آموزان در بدو ورود به ارتش ایجاد شود. (مصطفایی، ۱۳۹۳: ۳۷-۴۰)

هدف دوم

به منظور جمع آوری داده ها در این خصوص دو سوال طرح گردید که در بررسی داده ها به این پاسخ مشترک رسیدیم که تجهیزات موجود اعم از سالن های اختصاصی و یا رزمی مناسب، البسه رزمی به تعداد کافی، و وسایل کمک آموزشی (پاسخگوی آموزش به صورت یک گروهان با حداقل استعداد ۹*۹ نمی باشد. و لذا تجهیزات و امکانات لازم و مناسب در این راستا عبارتند از تاتامی و یک سالن مجزا برابر با استانداردهای هر فدراسیون با توجه به سرانه فضای آموزشی. (۲*۲) و تامین اعتبار خرید البسه و تجهیزات مصرفی و به عبارت دیگر خرید و واگذاری البسه رزمی در لیست استحقاقی سالیانه و برآورده نمودن تمامی نیازمندیها اعم از حق التدریس، تهیه وسایل کمک آموزشی و البته در رشته جودو البسه و تاتامی جزء اصول و نیازهای اصلی می باشند.

هدف سوم

در ادامه به منظور جمع‌آوری داده‌ها در خصوص هدف سوم دو سوال دیگر طرح گردید که در بررسی داده‌ها به این پاسخ مشترک رسیدیم که مجریان، مدیران، مسئولین و مربیان مربوطه در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا کمتر از مهارت و تخصص مناسب برخوردار می‌باشند از سوی دیگر لازمه گسترش ورزش‌های رزمی مصوب ارتش جمهوری اسلامی ایران برخورداری از مدیریت مناسب با تخصص و مهارت لازم می‌باشد که این مدیریت مناسب فرایندی است که شامل موارد زیر می‌گردد:

- مدیران بایستی از تخصص تربیت بدنی و مدیریت ورزشی برخوردار باشند.
- مدیران و مجریان بایستی کنترل و نظارت نمایند.
- مربیان بایستی دارای مدارک ملی بالا، معتبر، باتجربه و سازمانی باشند. (همان: ۴۳-۴۴)

تجزیه و تحلیل نهایی

با عنایت به سوالات بالا و نظرات تکمیلی صاحب‌نظران نتیجه می‌گیریم که ساختار اجرایی آموزش و تربیت فعلی جهت اجرای ورزش‌های رزمی (کاراته، تکواندو، جودو) در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا به واسطه اینکه این رشته‌ها جزء سرفصل دروس نمی‌باشند و در ساختار اجرایی نیز تعریف روشنی از آنان صورت نگرفته است لذا پسندیده است تا نسبت به انجام اموری از قبیل تعیین سرفصل مناسب توسط مربیان خبره رشته‌های یادشده و تهیه و تدوین دوره (نمودار دوره - برنامه تفصیلی و طرح درس) در جهت بهبود وضعیت موجود اقدام نمود. همچنین با توجه به ناکافی بودن تجهیزات و امکانات مناسب، تاتامی و یک سالن مجزا برابر با استانداردهای هر فدراسیون با توجه به سرانه فضای آموزشی (۲*۲) و میزان آموزش‌پذیران اختصاص داده و نسبت به تامین اعتبار البسه و تجهیزات مصرفی اقدام نمود. و در خصوص مدیریت مناسب مجریان، مدیران، مسئولین و مربیان مربوطه در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا کمتر از مهارت و تخصص مناسب برخوردار می‌باشند که صاحب‌نظران معتقدند که مدیران بایستی از تخصص تربیت بدنی و مدیریت ورزشی برخوردار بوده و کنترل و نظارت نمایند. و مربیان بایستی دارای مدارک ملی بالا، معتبر، باتجربه و سازمانی باشند.

و از آنجایی‌که فرماندهان در اجرای هر طرحی نقش اصلی و محوری را دارند توجیه فرماندهان و مسئولین امر نسبت به اهمیت موضوع ضروری است، تامین مربیان ملی درجه

یک و یا درجه ۲، انتقال مربیان دارای مدارک و سوابق مربیگری مورد تایید فدراسیون‌های مربوطه اعم از پایور و وظیفه به دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌ها، تعامل با فدراسیون‌های مربوطه و هیئت‌های استانی و تربیت بدنی نیروهای مسلح از عمده نظرات تکمیلی مشترک صاحب‌نظران بود.

تجزیه و تحلیل کیفی

با بررسی که در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، کتابخانه‌های دافوس آجا، سازمان تربیت بدنی آجا، مدیریت تربیت بدنی نهجا، سوابق سازمان تربیت بدنی آجا و نیروها و سایر کتابخانه‌ها به عمل آمده در رابطه با موضوع تحقیق تا کنون تحقیق و پژوهشی صورت نگرفته است و لذا محقق از طریق مراجعه حضوری به سازمان تربیت بدنی آجا و مراکز آموزشی موصوف به گردآوری اطلاعاتی در زمینه وضعیت موجود پرداخت که به تفصیل در فصل دوم آورده شد.

سرفصل دروس دانشگاه‌های آجا به دو صورت ترمیک و فوق‌برنامه تهیه گردیده است که در سرفصل دروس ترمیک که مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشد ۲ واحد تربیت بدنی ۱ و تربیت بدنی ۲ در ترم‌های یکم و سوم پیش‌بینی گردیده است. فعالیتهای ورزشی فوق‌برنامه دانشجویان، ورزشهای تخصصی است که در طول ۴ سال وضعیت دانشجویی شامل سه روز در هفته و روزی یک و نیم ساعت که مجموعاً چهار و نیم ساعت در هفته، مشتمل بر آموزش طیف وسیعی از ورزش‌های مورد تایید سازمان تربیت بدنی آجا بوده که به استثنای برخی ورزش‌ها از جمله ورزش‌های رزمی مصوب ارتش تا قبل از ابلاغ طرح گسترش آن، بدون الزام و بر اساس علاقه‌مندی دانشجویان صورت گرفته است. در خصوص آموزش ورزش‌های رزمی، کلیه فعالیتهای ورزشی دانش‌آموزان آموزشگاه‌های آجا همانند فعالیتهای ورزشی فوق‌برنامه دانشجویان انجام می‌شود. در بررسی وضعیت موجود می‌توان اظهار داشت که با عنایت به شواهد و قرائن موجود، در خصوص گسترش و توسعه این ورزش‌ها اقدام عمده‌ای صورت نگرفته و آنچه از فعالیت‌ها، که شاهد هستیم مربوط به گذشته بوده که آموزش ورزش‌های رزمی مصوب آجا (تکواندو، کاراته و جودو) بر اساس علاقه‌مندی افراد و فعالیت‌های فوق‌برنامه صورت پذیرفته است. در هیچ دانشگاهی واحد تربیت بدنی به ورزش رزمی اختصاص داده نشده است.

- در هیچ آموزشگاهی به استثنای آموزشگاه خضریی نمودار دوره ورزش‌های رزمی تهیه نشده است.

- فعالیت‌های فوق برنامه مراکز به صورت مدون و از پیش طراحی شده برای یک مقطع یک ماهه، سه ماهه، شش ماهه یا بیشتر تدوین نشده است.

از مجموع چهار دانشگاه و پنج آموزشگاه مورد بررسی:

تعداد اندکی مربی ملی درجه ۱ در رشته‌های یاد شده دارند و به واسطه کمبود منابع حق-التدریس در هر رشته از یک مربی و بعضاً از دو مربی استفاده می‌شود، کمبود فضای اختصاصی با توجه به ویژگی‌های خاص این ورزش‌ها و میزان نفرات تحت آموزش شدیداً احساس می‌شود. کمبود تاتامی یا شیاب جانگ در همه دانشگاه‌ها و آموزشگاه از معضلات جدی است و در هیچ یک از مراکز آموزشی مذکور لباس رزمی مورد نیاز واگذار نگردیده است. مدیران تربیت بدنی نیروها و روسای تربیت بدنی علیرغم وجود افسرانی با تخصص تربیت بدنی اغلب از رشته‌های غیر از تربیت بدنی می‌باشند. با عنایت به بررسی‌های به عمل آمده مشخص گردید در هیچ دانشگاهی واحد تربیت بدنی به ورزش رزمی اختصاص داده نشده است و فعالیت‌های فوق برنامه مراکز به صورت مدون و از پیش طراحی شده برای یک مقطع یک ماهه، سه ماهه، شش ماهه یا بیشتر تدوین نشده است و این بدان معناست که ساختار اجرایی تربیت و آموزش برای این آموزش‌ها تعریف نشده است.

و تنها تعداد انگشت شماری مربی ملی درجه ۱ مشغول تدریس بوده و به واسطه کمبود منابع حق التدریس در هر رشته از یک مربی و بعضاً از دو مربی استفاده می‌شود، و با کمبود فضای اختصاصی این ورزش‌ها و کمبود تاتامی یا شیاب جانگ در همه دانشگاه‌ها و آموزشگاه که از معضلات جدی است روبرو بوده و در هیچ یک از مراکز آموزشی مذکور لباس رزمی مورد نیاز واگذار نگردیده است.

محقق در ادامه به بررسی وضع مطلوب پرداخت و با استمداد از برخی منابع و همچنین نظر صاحب‌نظران در مصاحبه تا حدود زیادی در این زمینه موفق شدیم وضعیت مطلوب برای گسترش ورزش‌های رزمی مصوب ارتش در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا را ترسیم نماییم. که به طور خلاصه می‌توان با توجه به نظرات صاحب‌نظران مصاحبه‌شونده معلوم می‌گردد که هر ورزشکار به صورت استاندارد بایستی از یک فضای تمرینی ۲*۲ بهره‌مند باشد و درمی‌یابیم که به منظور اجرای بهینه آموزش برای یک گروهان استاندارد به استعداد ۸۱ نفر (۴*۸۱) ۳۲۴ متر، فضای مناسب نیازمندیم. و هر رشته نیازمند حداقل سه تخته تاتامی یا شیاب‌جانگ (۱۰*۱۰) می‌باشد. از سوی دیگر به منظور آموزش اصولی و قاعده‌مند

هنرجویان رشته‌های رزمی به ازای هر ۱۲ تا ۱۵ هنرجو یک استاد رزمی نیاز می‌باشد و هر کلاس بایستی نهایتاً با حضور ۱۵ دانش‌آموز تشکیل گردد. حال اگر در خوش‌بینانه‌ترین حالت، یک استاد یا مربی توانایی آموزش ۲۰ نفر هنرجو را در یک کلاس دارد برای آموزش ۸۱ نفر چهار مربی خبره برای هر رشته رزمی نیاز داریم.

تحلیل داده‌های تحقیق و آزمون فرضیه‌ها

۱. یافته‌های جمعیت‌شناختی پژوهش نشان می‌دهد که ۶۳٪ از پرسش‌شوندگان را درجات افسری ارشد به بالا و ۷۲٪ جامعه نمونه سن بالای ۳۱ سال دارند. این امر نشان‌دهنده آن است که بیشترین افراد جامعه نمونه را مدیران و مربیان باتجربه تشکیل داده‌اند. اکثریت پاسخ‌دهندگان ۷۳٪ دارای مشاغل افسری ارشد و ۸۸٪ دارای تحصیلات کارشناسی و کارشناسی ارشد می‌باشند و ۴۷٪ جامعه نمونه دارای سنوات خدمت بالاتر از ۲۲ سال و ۵۸٪ دارای سنوات ورزشی بالاتر از ۲۱ سال می‌باشند و این نشان از انتخاب درست پرسش‌شوندگان دارد.

۲. یافته‌های توصیفی پرسشنامه

تحلیل آزمون فرضیه اول

فرض صفر: ساختار اجرایی تربیت و آموزش مناسب جهت گسترش ورزش رزمی در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا وجود دارد.

فرض مقابل: ساختار اجرایی تربیت و آموزش مناسب جهت گسترش ورزش رزمی در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا وجود ندارد.

ماحصل نظرخواهی در خصوص فرضیه اول طی ۹ سوال از جامعه نمونه مطرح گردید که به منظور تجزیه و تحلیل و مشخص ساختن اطلاعات بدست آمده، میانگین پاسخ‌های پرسش‌شوندگان به سوالات مطرح شده در شاخص‌های فرضیه اول به شرح جدول ۴ می‌باشد:

جدول ۴) توزیع فراوانی مربوط به ۹ پاسخ مطرح شده در شاخص‌های فرضیه اول (تکواندو- کاراته- جودو)

سؤال	شاخص‌های ساختار اجرایی آموزش و تربیت	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	میانگین
میانگین (تکواندو)	۲۱	۱۲	۵	۲	۳	۴/۱۴۲	
میانگین (کاراته)	۲۱	۱۲	۵	۲	۳	۴/۱۴۲	
میانگین (جودو)	۲۲	۱۱	۵	۲	۳	۴/۰۹۳	
میانگین فرضیه اول	۲۱/۳۳	۱۱/۶۷	۵	۲	۳	۴/۱۲۶	

توصیف: با توجه به جداول و نمودار فوق، نتایج حاصله مبین این مطلب است که از تعداد ۴۳ نفر پرسش‌شوندگان (جامعه نمونه) به طور میانگین تعداد ۲۱ نفر (۴۹ درصد) گزینه خیلی زیاد، ۱۲ نفر (۲۸ درصد) گزینه زیاد، تعداد ۵ نفر (۱۲ درصد) گزینه متوسط، تعداد ۲ نفر (۵ درصد) گزینه کم و تعداد ۳ نفر (۷ درصد) گزینه خیلی کم را انتخاب نموده‌اند. بنابراین نتایج بیانگر این واقعیت است که ۷۷٪ افراد جامعه نمونه معتقدند که تاثیر برخورداری از ساختار اجرایی تربیت و آموزش مناسب در گسترش ورزش‌های رزمی در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا در سطح زیاد و خیلی زیاد می‌باشد.

جدول (۵) توزیع فراوانی مربوط به میانگین سوالات مطرح شده در فرضیه اول

رتبه	فراوانی f_i	درصد فراوانی f_{pi}	وزن اهمیت x_i	فراوانی وزنی $f_i x_i$	انحراف از میانگین $(x_i - \mu)$	مجدور انحراف از میانگین $(x_i - \mu)^2$	واریانس $f_i(x_i - \mu)^2$
خیلی زیاد	۲۱	٪۴۹	۵	۱۰۵	۰/۹۳	۰/۸۶	۱۸/۰۶
زیاد	۱۲	٪۲۸	۴	۴۸	-۰/۰۷	۰	۰
متوسط	۵	٪۱۲	۳	۱۵	-۱/۰۷	۱/۱۴	۵/۷
کم	۲	٪۴	۲	۴	-۲/۰۷	۴/۲۸	۸/۵۶
خیلی کم	۳	٪۷	۱	۳	-۳/۰۷	۹/۴۲	۲۸/۲۶
جمع	۴۳	٪۱۰۰	—	۱۷۵	—	—	۶۰/۵۸

تصمیم‌گیری

با توجه به مقدار بحرانی و مقدار آماره آزمون بدست آمده، از آن‌جا که آماره آزمون با درجه آزادی ۴ و سطح معنی دار ۰/۰۵، در ناحیه H_1 قرار می‌گیرد و از مقدار بحرانی جدول بزرگ‌تر است، لذا فرضیه صفر رد و فرضیه ادعا تائید می‌گردد، بنابراین ساختار اجرایی تربیت و آموزش مناسب در گسترش ورزش‌های رزمی در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا تأثیرگذار می‌باشد. چون χ^2 نشان دهنده آن است که بین دو صفت متغیر ارتباط وجود دارد، برای محاسبه شدت آن (ضریب توافقی) از فرمول زیر استفاده می‌شود:

$$C = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + n}} = \sqrt{\frac{29/44}{29/44 + 43}} = \sqrt{0/4064} = 0/6375$$

یعنی شدت ضریب همبستگی (ضریب توافقی) بین ساختار مناسب در گسترش ورزش‌های رزمی به میزان ۶۳/۷۵٪ بوده است. بنابراین این دو متغیر از یکدیگر مستقل نبوده و بر همدیگر تأثیرگذار می‌باشند.

تجزیه و تحلیل استنباطی و آزمون فرضیه دوم

فرض صفر: تجهیزات و امکانات لازم جهت گسترش ورزش رزمی در دانشگاهها و آموزشگاههای آجا کافی است.

فرض مقابل: تجهیزات و امکانات لازم جهت گسترش ورزش رزمی در دانشگاهها و آموزشگاههای آجا کافی نیست.

ماحصل نظرخواهی در خصوص فرضیه دوم طی ۶ سوال از جامعه نمونه مطرح گردید که به منظور تجزیه و تحلیل و مشخص ساختن اطلاعات بدست آمده، میانگین پاسخهای پرسش شوندگان به سوالات مطرح شده در شاخصهای فرضیه دوم به شرح جدول ۵ می باشد:

جدول ۵) توزیع فراوانی مربوط به ۶ پاسخ مطرح شده در شاخصهای فرضیه دوم (تکواندو- کاراته- جودو)

سؤال	شاخصهای تجهیزات و امکانات لازم	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	میانگین
	میانگین (تکواندو)	۱۹/۵	۱۶	۵/۳۳	۱	۱/۱۷	۴/۲۰۱
	میانگین (کاراته)	۱۹/۶۷	۱۶/۵	۵	۰/۶۶	۱/۱۷	۴/۲۲۹
	میانگین (جودو)	۱۵/۶۷	۱۲/۱۷	۵/۵	۵/۳۳	۴/۳۳	۳/۶۸۶
	میانگین فرضیه دوم	۱۸/۲۸	۱۴/۹۰	۵/۲۸	۲/۳۳	۲/۲۲	۴/۰۴

توصیف: با توجه به جداول و نمودار فوق، نتایج حاصله مبین این مطلب است که از تعداد ۴۳ نفر پرسش شوندگان (جامعه نمونه) به طور میانگین تعداد ۱۸ نفر (۴۲ درصد) گزینه خیلی زیاد، ۱۵ نفر (۳۵ درصد) گزینه زیاد، تعداد ۵ نفر (۱۱ درصد) گزینه متوسط، تعداد ۳ نفر (۷ درصد) گزینه کم و تعداد ۲ نفر (۵ درصد) گزینه خیلی کم را انتخاب نموده اند. بنابراین نتایج حاصله بیانگر این واقعیت است که ۷۷٪ افراد جامعه نمونه معتقدند که تاثیر برخورداري از تجهیزات و امکانات در گسترش ورزشهای رزمی در دانشگاهها و آموزشگاههای آجا در سطح زیاد و خیلی زیاد می باشد.

جدول ۶) توزیع فراوانی مربوط به میانگین سوالات مطرح شده در فرضیه دوم

رتبه	فراوانی f_i	درصد فراوانی f_{pi}	وزن اهمیت x_i	فراوانی وزنی $f_i x_i$	انحراف از میانگین $(x_i - \mu)$	مجذور انحراف از میانگین $(x_i - \mu)^2$	واریانس $f_i(x_i - \mu)^2$
خیلی زیاد	۱۸	٪۴۲	۵	۹۰	۰/۹۸	۰/۹۶	۱۷/۲۸
زیاد	۱۵	٪۳۵	۴	۶۰	-۰/۰۲	۰	۰
متوسط	۵	٪۱۱	۳	۱۵	-۱/۰۲	۱/۰۴	۵/۲
کم	۳	٪۷	۲	۶	-۲/۰۲	۲/۰۸	۶/۲۴
خیلی کم	۲	٪۵	۱	۲	-۳/۰۲	۹/۱۲	۱۸/۲۴
جمع	۴۳	٪۱۰۰	—	۱۷۳	---	---	۴۶/۹۶

تصمیم‌گیری: با توجه به مقدار بحرانی و مقدار آماره آزمون بدست آمده، از آن‌جا که آماره آزمون با درجه آزادی ۴ و سطح معنی دار ۰/۰۵، در ناحیه H_1 قرار می‌گیرد و از مقدار بحرانی جدول بزرگ‌تر است، لذا فرضیه صفر رد و فرضیه ادعا تأیید می‌گردد، بنابراین برخورداری از تجهیزات و امکانات در گسترش ورزش‌های رزمی در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا تأثیرگذار می‌باشد. چون χ^2 نشان دهنده آن است که بین دو صفت متغیر ارتباط وجود دارد، برای محاسبه شدت آن (ضریب توافقی) از فرمول زیر استفاده می‌شود:

$$C = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + n}} = \sqrt{\frac{25/25}{25/25 + 43}} = \sqrt{0/3699} = 0/6082$$

یعنی شدت ضریب همبستگی (ضریب توافقی) بین تجهیزات و امکانات در گسترش ورزش‌های رزمی به میزان ۶۰/۸۲٪ بوده است. بنابراین این دو متغیر از یکدیگر مستقل نبوده و بر همدیگر تأثیرگذار می‌باشند.

تجزیه و تحلیل استنباطی و آزمون فرضیه سوم

فرض صفر: مدیریت مناسب جهت گسترش ورزش‌های رزمی مصوب ارتش در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا وجود دارد.

فرض مقابل: مدیریت مناسب جهت گسترش ورزش‌های رزمی مصوب ارتش در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا وجود ندارد.

ماحصل نظرخواهی در خصوص فرضیه سوم طی ۱۲ سوال از جامعه نمونه مطرح گردید که به منظور تجزیه و تحلیل و مشخص ساختن اطلاعات بدست آمده، میانگین پاسخ‌های

پرسش شوندگان به سوالات مطرح شده در شاخص‌های فرضیه سوم به شرح جدول ۷ می-باشد:

جدول ۷) توزیع فراوانی مربوط به پاسخ‌های مطرح شده در شاخص‌های فرضیه سوم (تکواندو- کراته- جودو)

سؤال	شاخص‌های فرضیه سوم مدیریت مناسب	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	میانگین
میانگین (تکواندو)	۱۳/۷۵	۱۵/۵	۶/۲۵	۲/۵	۴/۸۳	۳/۷۰۵	
میانگین (کراته)	۱۳/۵۵	۱۵/۶۶	۶/۲۵	۲/۵	۴/۸۳	۳/۷۲۱	
میانگین (جودو)	۱۳/۳۳	۱۵/۵	۶/۶۶	۲/۵۸	۴/۶۷	۳/۶۸۶	
میانگین فرضیه سوم	۱۳/۵۴	۱۵/۵۵	۶/۳۹	۲/۵۳	۴/۷۸	۳/۶۹۵	

توصیف: با توجه به جداول و نمودار فوق، نتایج حاصله مبین این مطلب است که از تعداد ۴۳ نفر پرسش شوندگان (جامعه نمونه) به طور میانگین تعداد ۱۴ نفر (۳۳ درصد) گزینه خیلی زیاد، ۱۶ نفر (۳۷ درصد) گزینه زیاد، تعداد ۶ نفر (۱۴ درصد) گزینه متوسط، تعداد ۲ نفر (۵ درصد) گزینه کم و تعداد ۵ نفر (۱۱ درصد) گزینه خیلی کم را انتخاب نموده‌اند. بنابراین نتایج حاصله بیانگر این واقعیت است که ۷۰٪ افراد جامعه نمونه معتقدند تاثیر برخورداری از مدیریت مناسب در گسترش ورزش‌های رزمی در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا در سطح زیاد و خیلی زیاد می-باشد.

جدول ۸) توزیع فراوانی مربوط به میانگین سوالات مطرح شده در فرضیه سوم

رتبه	فراوانی	درصد فراوانی	وزن اهمیت	فراوانی وزنی	انحراف از میانگین	مجذور انحراف از میانگین	واریانس
	f_i	f_{pi}	x_i	$f_i x_i$	$(x_i - \mu)$	$(x_i - \mu)^2$	$f_i (x_i - \mu)^2$
خیلی زیاد	۱۴	٪۳۳	۵	۷۰	۱/۲۵۶	۱/۵۸	۲۲/۱۲
زیاد	۱۶	٪۳۷	۴	۶۴	-۰/۲۵۶	۰/۰۷	۱/۱۲
متوسط	۶	٪۱۴	۳	۱۸	-۰/۷۴۴	۰/۵۵	۳/۳
کم	۲	٪۵	۲	۴	-۱/۷۴۴	۳/۰۴	۶/۰۸
خیلی کم	۵	٪۱۱	۱	۵	-۲/۷۴۴	۷/۵۳	۳۷/۶۵
جمع	۴۳	٪۱۰۰	—	۱۶۱	—	—	۷۰/۲۷

تصمیم گیری

با توجه به مقدار بحرانی و مقدار آماره آزمون بدست آمده، از آنجا که آماره آزمون با درجه آزادی ۴ و سطح معنی دار ۰/۰۵، در ناحیه H_1 قرار می‌گیرد و از مقدار بحرانی جدول بزرگ‌تر است، لذا فرضیه صفر رد و فرضیه ادعا تأیید می‌گردد، بنابراین مدیریت مناسب در گسترش ورزش‌های رزمی در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا تأثیرگذار می‌باشد. چون χ^2 نشان دهنده

آن است که بین دو صفت متغیر ارتباط وجود دارد، برای محاسبه شدت آن (ضریب توافقی) از فرمول زیر استفاده می‌شود:

$$C = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + n}} = \sqrt{\frac{17/12}{17/12 + 43}} = \sqrt{0/2847} = 0/5336$$

یعنی شدت ضریب همبستگی (ضریب توافقی) بین مدیریت مناسب در گسترش ورزش‌های رزمی به میزان ۵۳/۳۶٪ بوده است. بنابراین این دو متغیر از یکدیگر مستقل نبوده و بر همدیگر تأثیرگذار می‌باشند.

نتیجه‌گیری

به طور کلی نتایج حاصله، حاکی از آن است که گسترش ورزش‌های رزمی مصوب (تکواندو، کاراته، جودو) در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا از طریق ایجاد ساختار اجرایی مناسب، تهیه تجهیزات و امکانات لازم و مدیریت مناسب امکان‌پذیر است.

برابر بررسی و تجزیه و تحلیل به عمل آمده، در رابطه با ایجاد ساختار اجرایی تربیت و آموزش مناسب همگی نقش عوامل زیر را خیلی بالاتر از حد متوسط ارزیابی می‌کنند، این عوامل عبارتند از مصوب نمودن تهیه البسه رزمی و گنجاندن آن در جدول استحقاقی (۹۰/۳۳٪)، هماهنگ نمودن ورزش‌ها با ماموریت‌های آجا (۹۰/۳۳٪)، گنجاندن این رشته‌ها در ریشه برنامه تفصیلی (۹۰٪)، حمایت فرماندهان و مدیران در اجرای ورزش‌های رزمی (۸۹/۳۳٪)، ماکول نمودن فارغ‌التحصیلی و اخذ درجه به طی دوره ورزش‌های رزمی (۸۶٪)، تلفیق آموزش‌های رزمی با آموزش‌های مقدماتی نظامی (۸۱/۳۳٪)، افزایش بودجه هنرهای رزمی (۷۶/۳۳٪).

برابر بررسی به عمل آمده از نظرات صاحب‌نظران در رابطه با تجهیزات و امکانات لازم همگی نقش عوامل زیر را خیلی بالاتر از حد متوسط ارزیابی می‌کنند، این عوامل عبارتند از کیفیت پایگاه‌های ورزش رزمی (مربی مجرب و فضای مناسب) (۹۸٪)، پرداخت به موقع حق-التدریس و پاداش به مربیان (۸۶٪)، تهیه وسایل کمک آموزشی مناسب (۷۹٪)، کم هزینه بودن و امکان دسترسی بیشتر به ورزش تکواندو و کاراته (۷۹٪)، کمیت پایگاه‌های ورزش رزمی (تعداد-امکانات و تجهیزات) (۷۸/۳۳٪)، پرداختن به ورزش تکواندو و کاراته در فضای آزاد و طبیعی در طول سال (۷۶/۵۰٪).

برابر بررسی به عمل آمده از نظرات صاحب‌نظران در رابطه با شیوه مدیریت مناسب همگی نقش عوامل زیر را خیلی بالاتر از حد متوسط ارزیابی می‌کنند، این عوامل عبارتند از مهارت

مدیریتی مسئولین ورزش دانشگاه و آموزشگاه (۸۲٪)، برخورداری مدیران از تخصص تربیت بدنی و مدیریت ورزشی (۸۲٪)، مدیریت واحد و سیاست یکسان (۷۸/۶۶٪)، اجرای ورزش-های رزمی در صبحگاه و مراسم رسمی (۷۳٪)، اجرای کلاس‌های توجیهی برای کارکنان در خصوص محاسن ورزش‌های رزمی (۷۰٪)، وجود مکانیزم تشویق و تنبیه (۶۹/۳۳٪)، اطلاع-رسانی در خصوص تاکید دین مبین اسلام به امر ورزش‌های رزمی (۶۵/۶۶٪)، ترغیب کارکنان به شرکت در ورزش رزمی (۶۳٪)، شرکت در مسابقات و اردوها (۶۲/۳۳٪)، برگزاری مسابقات ورزش‌های رزمی در سطوح مختلف (۶۱/۶۶٪)، دعوت از قهرمانان و مربیان مشهور جهت شرکت در تمرینات داخلی (۶۰/۳۳٪)، هماهنگی با فدراسیون مربوطه (۵۱/۶۶٪). لذا نتایج بالا بر نتیجه حاصله از مصاحبه، پرسشنامه و اسناد و مدارک موجود در تحقیق منطبق بوده و این بر روایی و اعتبار پژوهش می‌افزاید.

منابع و ماخذ

- باقری، احسان، ۱۳۸۱، بررسی تطبیقی شیوه‌های اندازه‌گیری آمادگی جسمانی نیروهای مسلح ایران با ارتش چند کشور منتخب جهان، دانشگاه امام حسین (ع).
- جمشیدی، حمدا... و دیگران، ۱۳۹۰، روش تحقیق با رویکرد نظامی، انتشارات دافوس، تهران.
- جهان‌بینی، عباس، ۱۳۸۸، تدوین استراتژی توسعه ورزش همگانی و قهرمانی استان قم.
- خلیلی شورینی، سیاوش، ۱۳۸۹، روش‌های پژوهش آمیخته (با تاکید بر بومی‌سازی)، انتشارات یادواره کتاب، تهران.
- دمورا، فومیو، ۱۳۷۰، کاراته شیتوریو، ترجمه: سجادی، سحرا، انتشارات موفق، تهران.
- دستورالعمل گسترش ورزش رزمی، ۱۳۸۷، ستاد فرماندهی کل آجا، سازمان تربیت بدنی آجا، تهران.
- دستورالعمل شانزدهمین جشنواره ورزشی دانشجویان آجا، ۱۳۹۲، ستاد فرماندهی کل آجا، سازمان تربیت بدنی، تهران.
- دستورالعمل هفدهمین جشنواره ورزشی دانش‌آموزان آجا، ۱۳۹۲، ستاد فرماندهی کل آجا، سازمان تربیت بدنی، تهران.
- روش جاری دایره دانشگاه‌های آجا، ۱۳۹۲، ستاد فرماندهی کل آجا، معاونت تربیت و آموزش آجا، تهران.
- سنجری، احمدرضا، ۱۳۹۱، روش‌های تحقیق در مدیریت، عابد، مهرگان قلم، تهران.
- ستاد مشترک سپاه نظام آموزشی ارتش‌های جهان شماره ۱، ۱۳۷۹ ص ۳۸.
- سرفصل دروس عمومی دوره کارشناسی پیوسته رشته امور دفاعی، ۱۳۹۲.

- شیری، بیژن، ۱۳۸۰، پژوهش استانداردها و ایمنی در اماکن ورزشی، شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی، تهران.
- طالقانی، محمود، ۱۳۸۱، روش تحقیق نظری، دانشگاه پیام نور، ش کتابشناسی ملی ۷۳۲۶-۸۰ م تهران.
- گودرزی، محمود و هنری، حبیب، ۱۳۸۶، پژوهش در علوم ورزشی، فصلنامه علمی - پژوهشی، شماره چهاردهم، طراحی و تدوین نظام جامع ورزش کشتی کشور، صص ۵۴-۳۳.
- محمدباقر طباطبایی، افشین، ۱۳۸۷، راهی به نهایت حقیقت، انتشارات اندیشه علوی، تهران.
- مرادیان، محمدصدیق، ۱۳۷۹، مقالات اولین همایش علمی ورزش و تربیت بدنی نظامی، آمادگی جسمانی و نقش آن در نیروهای مسلح و ورزش، صص ۲۲۷-۲۴۳.
- مصطفایی، مهرداد، ۱۳۹۳، گسترش ورزش‌های رزمی مصوب ارتش در دانشگاه‌ها و آموزشگاه‌های آجا، استاد راهنما اسکندری‌پور، تورج و استاد مشاور مشرفی زنوزی، عباس، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا.
- نادریان جهرمی، مسعود، ۱۳۷۹، مقالات اولین همایش علمی ورزش و تربیت بدنی نظامی، ترسیم چهره یک نظامی موفق، صص ۸۹-۱۰۳.
- نظام جامع تربیت و آموزش آجا، ۱۳۹۱، ستاد فرماندهی کل آجا، معاونت تربیت و آموزش آجا.
  - Imamura, R. T., Hreljac, A., Escamilla, R. F. and Edwards, B. W. (2006). A three dimensional analysis of the center of mass for three different judo throwing techniques. Journal of sports science and medicine. CSSI, 122-131.
  - Kazemi, M., Shearer, H. and Chounh, Y. S. (2005). Pre - competition habits and injuries in taekwondo athletes. BMC Musculoskeletal Disorder, 6-26.